

Т. Е. Белялов,
д. е. н., професор, завідувач кафедри підприємництва та бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4019-755X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.19.7

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

T. Bielialov,
Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Entrepreneurship and Business,
Kyiv National University of Technologies and Design

FEATURES OF THE FORMATION OF THE TAX SYSTEM OF UKRAINE IN CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY

У статті було досліджено особливості функціонування податкової системи України в умовах економічної нестабільності, спричиненої як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, зокрема військовим станом. Було оцінено вплив змін у податковому законодавстві, запроваджених у зв'язку з воєнним станом, на економічний розвиток країни. Запропоновані заходи включають введення прогресивного оподаткування, підвищення прозорості податкового адміністрування, а також підтримку інноваційних секторів економіки через податкові преференції. Вперше було обгрунтовано необхідність впровадження прогресивної системи оподаткування після завершення війни, що дозволить збалансувати інтереси держави і платників податків, а також забезпечити соціальну справедливість. Практична цінність дослідження полягає у розробці конкретних рекомендацій щодо вдосконалення податкової системи України в умовах економічної нестабільності. Пропозиції щодо реформування системи оподаткування післявоєнного періоду дозволяють стимулювати інвестиції, підтримати економічне зростання та зміцнити фінансову стійкість держави.

The article examined the peculiarities of the functioning of the tax system of Ukraine in conditions of economic instability caused by both internal and external factors, in particular, the state of war. The tax system is considered as a key tool for the redistribution of national income, which ensures the financing of state functions. The impact of changes in tax legislation introduced in connection with martial law on the economic development of the country was assessed. Benefits for small and medium-sized business entities, simplification of the taxation system and reduction of administrative costs showed positive results in the recovery of economic activity. However, high tax rates and frequent changes in the Tax Code create additional difficulties for business, which requires further reforms. Recommendations for improving the tax system in the post-war period were developed. The proposed measures include the introduction of progressive taxation, increasing the transparency of tax administration, as well as supporting innovative sectors of the economy through tax

preferences. It is proposed to improve the tax administration system through the introduction of digital technologies and the optimization of taxation mechanisms. For the first time, the need to introduce a progressive taxation system after the end of the war was justified, which would balance the interests of the state and taxpayers, as well as ensure social justice. Special emphasis is placed on stimulating the country's investment attractiveness and improving the business climate, which should ensure sustainable economic growth and increase Ukraine's competitiveness on international markets. The practical value of the research lies in the development of specific recommendations for improving the tax system of Ukraine in conditions of economic instability. Proposals for reforming the taxation system of the post-war period will allow to stimulate investments, support economic growth and strengthen the fiscal stability of the state.

Ключові слова: податкова система, податки, економічна нестабільність, податкове навантаження, прогресивне оподаткування, інвестиційний клімат.

Key words: tax system, taxes, economic instability, tax burden, progressive taxation, investment climate.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ І ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Податкова система є одним із ключових інструментів державного регулювання економіки та забезпечення фінансової стабільності країни. В умовах економічної нестабільності, яка характерна для України протягом останніх років через внутрішні та зовнішні чинники, питання ефективного формування податкової системи набуває особливої значущості. Дослідження особливостей формування податкової системи в таких умовах є актуальним з кількох причин. По-перше, це дозволяє ідентифікувати основні проблеми та недоліки чинної податкової політики, які перешкоджають стабільному економічному розвитку та інвестиційній привабливості країни. По-друге, аналіз міжнародного досвіду та адаптація передових практик можуть сприяти розробці ефективних стратегій реформування податкової системи України. Крім того, наукова актуальність полягає в необхідності теоретичного обґрунтування нових підходів до податкового адміністрування та фіскальної політики, які б відповідали сучасним викликам та сприяли економічній стабілізації, що має важливе значення не лише для наукової спільноти, але й для практичних кіл — урядових органів, бізнесу та громадськості, які зацікавлені у прозорій та ефективній податковій системі. Отже, дослідження методичних підходів і моделювання розвитку податкової політики надасть практичні рекомендації для вдосконалення податкової системи України в умовах економічної нестабільності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Податкова система є ключовим елементом державного регулювання економіки, її стабільності та розвитку. У наукових дослідженнях часто підкреслюється, що ефективна податкова політика здатна не тільки стабілізувати національну економіку, але й сприяти її відновленню та розвитку. Зокрема, Волощук М., Матьола І.,

Карабін Т., Білаш О. [3], зазначають, що в умовах фінансових криз та економічних спадів необхідно адаптувати податкові ставки та структуру системи до нових економічних реалій, щоб підтримати підприємницьку активність та забезпечити надходження до бюджету. Їх дослідження також підкреслюють важливість зниження податкового тиску на малий та середній бізнес, який зазнає найбільшого впливу від кризових явищ.

Підтримка підприємницької активності через спрощення оподаткування в умовах економічної нестабільності є однією з ключових рекомендацій науковців. Наприклад, Добрунік Т. [5] аналізує вплив податкових пільг на відновлення економіки після кризових періодів, підкреслюючи важливість введення тимчасових податкових канікул або зменшення податкових ставок для бізнесу, що дозволяє зберегти робочі місця та стимулювати економічну активність.

Інший важливий аспект досліджень стосується реформування податкового законодавства з метою його спрощення та стабілізації. В умовах економічної нестабільності часто виникає необхідність у швидких законодавчих змінах, що призводить до частих змін податкового кодексу, що на думку науковців, таких як Іванишина О., Прокопенко І., Панура Ю. [7], Паєнтко Т., Опарін В. [18], може створювати додаткові складнощі для бізнесу. Вони підкреслюють, що стабільність податкового законодавства є важливою для довгострокового планування та інвестиційної привабливості країни.

Значну увагу в науковій літературі також приділено питанню фіскальної децентралізації як одного з інструментів стабілізації економіки. Дослідження Мальована Д., Старкова Ю., Шашко, М. [11] демонструють, що передача частини податкових повноважень на місцевий рівень може стимулювати розвиток регіонів, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності. Питання прозорості та ефективності податкового адміністрування також є важливими для стабілізації податкової системи. У дослідженні Крюкова І., Андрющенко І., Руденко С. [11] зазначається, що зниження корупційних ризиків та підвищення прозорості у податковому

Таблиця 1. Складові і особливості податкової системи України в умовах військового стану

Основний прояв	Загальний принцип дії	Вплив на національну економіку	Зміни в умовах військового стану
1. Інтеграція з європейськими стандартами	Гармонізація податкового законодавства з міжнародними стандартами	Залучення іноземних інвестицій, покращення економічного клімату	Посилена увага до адаптації нових стандартів під час кризи
2. Сприяння розвитку малого бізнесу	Надання пільг для малого та середнього бізнесу через спрощену систему оподаткування	Збільшення підприємницької активності, створення робочих місць	Додаткові податкові пільги для підприємств у прифронтових зонах
3. Електронне адміністрування	Впровадження цифрових сервісів для подачі податкових декларацій	Зменшення корупційних ризиків та підвищення прозорості	Широке використання дистанційних податкових послуг
4. Високе податкове навантаження	Високі ставки на прибуток підприємств та ПДВ	Стимування розвитку бізнесу та інвестицій	Тимчасові знижки та пільги на оподаткування для підтримки бізнесу в умовах кризи
5. Складність податкового законодавства	Часті зміни в податковому кодексі та бюрократія	Ускладнення адміністрування податків та підвищення ризиків для бізнесу	Спрощення податкових процедур та зниження адміністративних бар'єрів

Джерело: побудовано за даними [1, 13].

адмініструванні можуть суттєво покращити функціонування системи в умовах нестабільності. Таким чином, аналіз літератури показує, що для ефективного функціонування податкової системи в умовах економічної нестабільності необхідно враховувати нові виклики і чинники розвитку бізнес-клімату в країні.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті визначено дослідження особливостей формування податкової системи України в умовах економічної нестабільності та розробка пропозицій по вдосконаленню податкової політики для забезпечення стабільних бюджетних надходжень і стимулювання економічної активності.

Завдання дослідження:

- оцінити чинники, які впливають на формування податкової системи України в кризових умовах;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення податкової системи України для забезпечення її ефективності в умовах економічних викликів;
- запропонувати заходи щодо підвищення прозорості та стабільності податкової політики з метою покращення інвестиційного клімату.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Податкова система є невід'ємною складовою фінансової системи держави та виступає головним інструментом перерозподілу національного доходу. Вона складається з сукупності податків, зборів та інших обов'язкових платежів, які встановлюються законодавством і забезпечують фінансування державних функцій. Струк-

турно податкова система включає три основні групи податків: загальнодержавні, місцеві та збори до соціальних фондів [14].

1. Загальнодержавні податки. Вказана група включає податок на додану вартість (ПДВ), податок на прибуток підприємств, акцизний податок, мито та податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). ПДВ є одним з основних джерел надходжень до бюджету, складаючи значну частину державних фінансових ресурсів. Податок на прибуток підприємств спрямований на регулювання діяльності бізнесу, а податок на доходи фізичних осіб забезпечує справедливий перерозподіл доходів між різними верствами населення.

2. Місцеві податки. До них відносяться податок на нерухомість, плата за землю, транспортний податок, єдиний податок для малого бізнесу та туристичний збір — ці податки формують дохідну частину місцевих бюджетів, забезпечуючи фінансування місцевих потреб, таких як інфраструктура, соціальні послуги та культурні проекти.

3. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Це обов'язковий платіж, який забезпечує фінансування пенсійної системи, системи соціального страхування та охорони здоров'я. ЄСВ має критичне значення для підтримки соціального забезпечення та захисту громадян.

В сучасних економічних реаліях, законодавча база податкової системи України регулюється Податковим кодексом, який забезпечує основу для визначення видів податків, ставок та процедур їх адміністрування і сама податкова політика України має як позитивні аспекти, так і значні проблеми, що впливають на ефективність функціонування економіки в умовах військового стану (Табл. 1).

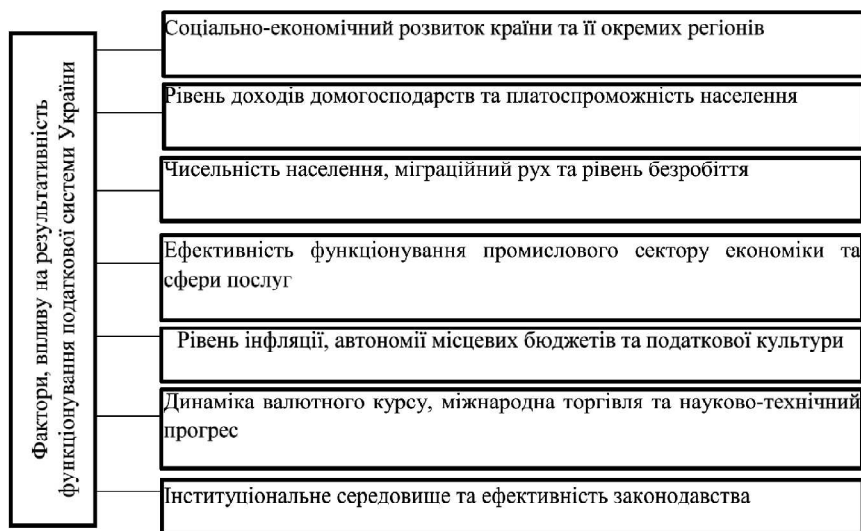

Рис. 1. Фактори системного впливу на функціонування податкової системи України

Джерело: побудовано за даними [1].

Насамперед, слід визначити основні фактори, що впливають на ефективність кількісного та динамічного аналізу збору податків, зборів та інших платежів (Рис. 1).

У зв'язку із запровадженням воєнного стану в Україні відбулися зміни в податковому законодавстві. Зокрема, було введено такі нововведення [2]:

- суб'єкти господарювання, які мають річний дохід до 10 млрд. грн і не мають обмежень щодо кількості працівників, отримали можливість користуватися спрощеною системою оподаткування третьої групи зі ставкою 2%;

- платники єдиного податку першої та другої груп отримали можливість добровільної сплати цього податку;

- фізичні особи-підприємці (ФОП) першої, другої та третьої груп, а також самозайняті особи, були звільнені від обов'язкової сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) за себе;

- за несвоєчасне подання звітності або сплату податків не передбачено застосування штрафних санкцій, оскільки контроль за сплатою податків покладено на податкові органи.

Ці податкові зміни покликані стимулювати розвиток бізнесу і вже зараз можна спостерігати позитивні результати від запровадженої реформи. Завдяки пільгам малий і середній бізнес отримав можливість для перезапуску. У системі "Кабінет платника податків" було спрощено процеси, що вже активно використовують підприємці. Спрощена система оподаткування дозволила суттєво знизити податковий тягар для малого бізнесу, як за податковими ставками, так і за адміністративними витратами на подачу звітності [6]. Проте 18 липня 2024 року Кабінет Міністрів України затвердив законопроект, що вносить зміни до Державного бюджету та Податкового кодексу. У фінальній версії цих змін було вирішено не підвищувати ПДВ, проте розширити базу оподаткування військовим збором і суттєво підвищити його ставки. Пропонується наступне [15]:

- збільшення ставки військового збору для фізичних осіб із 1,5% до 5%;

- введення військового збору для юридичних осіб, включаючи тих, хто перебуває на загальній або спрощеній системі оподаткування, у розмірі 1% від доходу;

- запровадження військового збору для ФОПів першої, другої та четвертої груп у розмірі 5% від двох мінімальних зарплат на місяць, що загалом становить 800 грн на місяць;

- встановлення військового збору для ФОПів третьої групи у розмірі 1% від доходу (загалом ФОПи третьої групи сплачуватимуть 6% від доходу: 5% — єдиний податок і 1% — військовий збір).

Крім цього, уряд пропонує розширити військовий збір на певні види операцій. Ці ініціативи були

розроблені в рамках програми співпраці з МВФ у лютому 2024 року, коли виникла потреба у пошуку додаткових джерел доходів у розмірі 0,5% від ВВП.

Уряд пропонує внести зміни в адміністрування ряду податків, зокрема [12]:

- встановити авансові внески на сплату податку на прибуток для підприємств, що займаються продажем пального. Ці внески становитимуть половину мінімальної зарплати за кожен кубометр резервуарів, які використовуються для зберігання бензину та дизельного пального;

- вимагати від платників податків здійснювати інвентаризацію основних засобів, товарно-матеріальних цінностей і готівки на запит контрольних органів;

- надати право податковим органам бути присутніми під час інвентаризації. У разі відмови платника податків допустити податківців до інвентаризації, пропонується накладати арешт на його майно.

У післявоєнний період передбачається перехід від податку на прибуток підприємств до податку на виведений капітал зі ставкою 15%. Податок на виведений капітал передбачає оподаткування лише тих коштів, які виплачуються власникам у вигляді дивідендів, залишаючи прибуток компанії неоподаткованим до моменту його виведення, що дає суб'єктам бізнесу можливість реінвестувати свій дохід у розвиток, не сплачуючи податки до моменту виплати доходів власникам. Операції, які підпадають під податок на виведений капітал, включають виплату дивідендів на користь осіб, що не є платниками цього податку, а також платежі у грошовій чи натуральній формі на користь власників корпоративних прав. Також під оподаткування потрапляють комісійні, відсотки за кредитами, страхові платежі та безоплатне надання товарів або послуг [16].

Юридичні особи, нерезиденти та постійні представництва, що здійснюють господарську діяльність як в Україні, так і за її межами, будуть платниками цього податку, тоді як неприбуткові організації звільняються від цього обов'язку. Основні переваги такого податку полягають у стимулюванні ділової активності, залученні

інвестицій та зростанні надходжень від ПДВ і податку на заробітну плату. Оскільки компанії будуть більше інвестувати у свій розвиток, це сприятиме інноваціям та збільшенню обороту товарів і послуг. Також зростає прозорість фінансової звітності, оскільки більше не буде потреби ретельно перевіряти витрати компаній, що зменшить ризики заниження доходів [18].

Важливою перевагою є зниження податкового навантаження для середнього бізнесу порівняно з великими підприємствами. Під час війни виникла необхідність заохочувати українців, які залишилися в країні, декларувати свої доходи, а підприємства — легально сплачувати заробітну плату своїм працівникам, що стало підґрунтям для зниження ставки податку на доходи фізичних осіб до 10% (на територіях, де ведуться активні бойові дії — до 5%).

Однак у післявоєнний період планується підвищення ставок податку на доходи фізичних осіб, а всі надходження від ПДФО мають спрямовуватися до місцевих бюджетів протягом трьох-п'яти років. Крім того, військовий збір, який є частиною ПДФО і чинить тиск на заробітну плату, пропонується скасувати. Для компенсації втрат від скасування військового збору уряд вважає за доцільне підвищити ставку ПДВ на 1—2%, що допоможе покрити відповідні надходження.

Запровадження прогресивної системи оподаткування планується через 3-5 років після завершення війни. Це питання викликає суперечливі погляди. Деякі фахівці вважають, що прогресивне оподаткування може збільшити фінансове навантаження на роботодавців, що, в свою чергу, може стимулювати розвиток тіньового сектору. Інші, навпаки, стверджують, що рівномірний розподіл податкового тягаря є проявом соціальної справедливості. Є й думка, що при правильному підході і ретельних економічних розрахунках така система оподаткування значно збільшить доходи місцевих бюджетів [10].

Також важливим аспектом є стабілізація податкового законодавства. Часті зміни в Податковому кодексі України та інших нормативних актах створюють невизначеність для бізнесу та не сприяють належному виконанню податкових обов'язків. Внесення стабільності в законодавчу базу сприятиме підвищенню відповідальності платників податків (Рис. 2).

Однією з головних проблем функціонування податкової системи в Україні є відсутність довгострокової стратегії її розвитку та чіткого плану щодо використання податкового механізму. На сьогодні, в умовах масштабних трансформацій у різних секторах економіки, розвиток податкової системи повинен базуватися на визначенні національних пріоритетів, врахуванні євроінтеграційного напрямку [8].

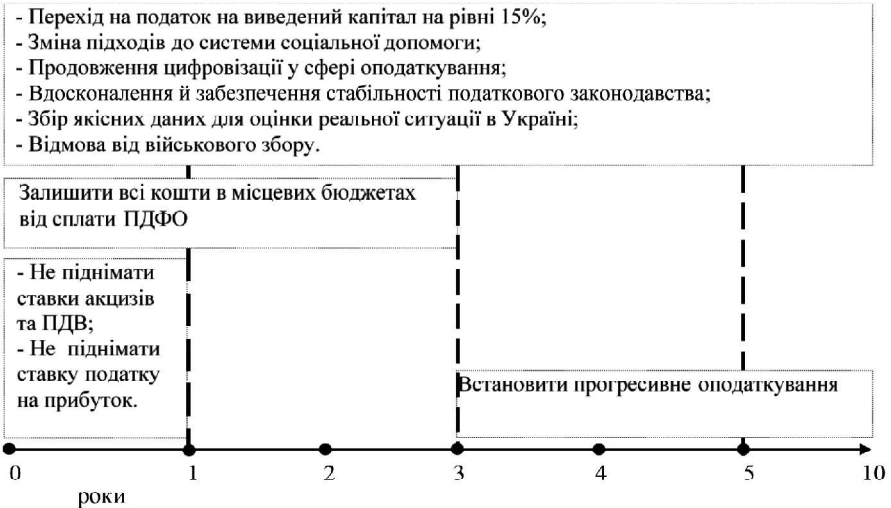

Рис. 2. Пропозиції та зміни щодо підвищення якості податкового регулювання в умовах економічної нестабільності України у повоєнний період розвитку

Джерело: розроблено автором.

Позначимо через коефіцієнт взаємного впливу i -го фактора зовнішнього середовища на j -й показник податкових надходжень від k -го платника податків в межах національної економіки. Тоді показники взаємовпливу зовнішнього середовища і податкових агентів на ефективність податкової системи країни матимуть вигляд:

$$\lambda_{iZ}^k = \frac{\Delta Z_r}{Z_m} \quad (1),$$

$$\lambda_{iV}^k = \frac{\Delta V_r}{V_r} \quad (2),$$

$$\lambda_{iE}^k = \frac{\left[V_r \left(\lambda_{iV}^k - \lambda_{iZ}^k \right) \right]}{\left[\left(1 + \lambda_{iZ}^k \right) \left(V_r - Z_m \right) \right]} \quad (3).$$

Така форма факторів взаємовпливу зручна тим, що їх можна складати стосовно одного показника податкової системи, тобто можна визначити вплив сукупності зовнішніх факторів на відповідний показник. Від'ємна величина коефіцієнта взаємовпливу зовнішніх факторів на збирання податків вказує на негативний вплив їх на ефективність, а додатна — на збільшення ефективності системи.

Якщо через Λ позначити множину коефіцієнтів λ_{ij}^k , тоді взаємовплив зовнішнього середовища і всіх учасників податкової системи є функцією $f(\Lambda)$. На цій основі ми можемо обґрунтувати конкретні вимоги до ефективної податкової системи України, а саме [7, 9]:

— зближення умов оподаткування фізичних та юридичних осіб через поступове вирівнювання ставок на різні види платежів;

— зниження витрат на процес оподаткування для платників, що не повинно негативно впливати на розвиток податкових компетенцій та культури, а також на боротьбу з податковими злочинами та корупцією;

— орієнтація податкової системи на підтримку сталого розвитку, конкурентоспроможності вітчизняного

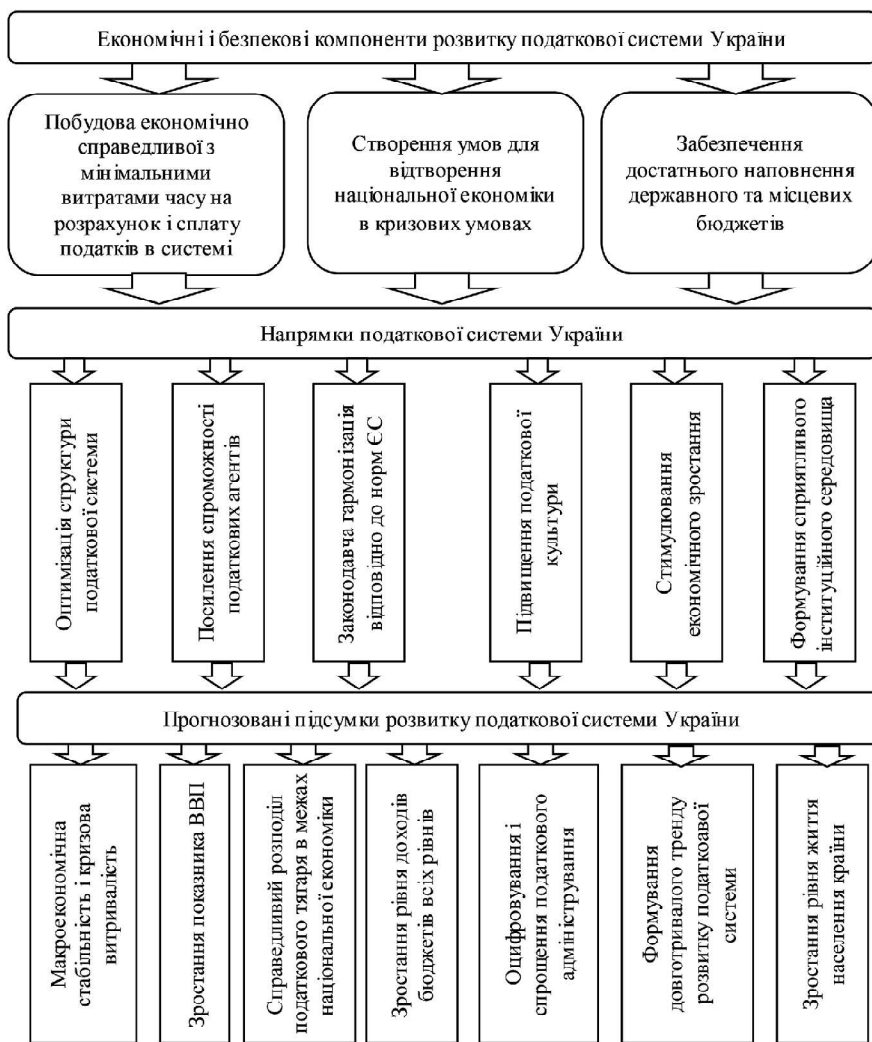

Рис. 3. Модель концептуального розвитку податкової системи України в умовах економічної нестабільності

Джерело: розроблено автором.

бізнесу, зростання зайнятості населення та впровадження екологічних ініціатив;

- формування податкової системи як єдиного механізму з чіткими цілями, об'єктами оподаткування, прозорими алгоритмами адміністрування та визначеними бюджетними зарахуваннями;

- оподаткування повинно забезпечувати соціальну справедливість, сприяти зростанню підприємницької активності, а податкове навантаження має бути збалансованим;

- створення простої та економічно справедливої системи, яка мінімізує витрати часу на розрахунок і сплату податків;

- сприяння сталому економічному розвитку та забезпечення достатнього наповнення державного і місцевих бюджетів.

Основні напрями розвитку податкової системи включають:

- створення сприятливого інституційного середовища та вдосконалення законодавчої бази з акцентом на боротьбу зі схемами ухилення від сплати податків, зокрема покращення адміністрування ПДВ;

- впровадження ефективних інституційних механізмів для розвитку податкового контролю;

- забезпечення чітких і однозначних правил сплати та адміністрування податків, щоб уникнути різного трактування законодавчих норм;

- підвищення податкової культури шляхом побудови довірливих стосунків між платниками податків та Державною фіскальною службою на основі взаємодопомоги та прозорості доступу до інформації про сплату податків;

- стимулювання економічного зростання через спрощення податкових правил, підвищення конкурентоспроможності підприємств, легалізацію тіньової економіки та підтримку інноваційно-інвестиційної активності;

- посилення спроможностей місцевих органів влади через розвиток фіскальної децентралізації, що сприятиме адміністративного та фінансово-економічного потенціалу на місцях (Рис. 3).

Основними стратегічними орієнтирами розвитку податкової системи України нами визначено:

- поступове вирівнювання податкового тиску між різними категоріями платників, незалежно від характеру їх діяльності;

- впровадження більш ефективного контролю за витратами виробничих підприємств;

- створення сприятливих умов для залучення іноземних

інвестицій через вдосконалення системи оподаткування;

- оптимізація адміністративних витрат, пов'язаних з оподаткуванням;

- раціоналізація податкових ставок для підтримки економічного зростання.

Водночас практика функціонування податкової системи свідчить про суттєві проблеми щодо дотримання балансу інтересів населення, органів управління різних рівнів та суб'єктів господарювання. Так, підвищення рівня податкового навантаження супроводжується зниженням економічного розвитку з одночасним підвищенням рівня наданих суспільних благ як результату збільшення соціальних видатків [17]. З іншої сторони, зниження податкового навантаження тягне за собою економічне зростання в результаті активізації суб'єктів господарювання та одночасне зниження якості надання суспільних благ (Табл. 2).

Така залежність вимагає обґрунтованого вираженого підходу до встановлення та справляння податків і ведення податкової політики на місцевому рівні. А враховуючи обмеженість дослідження податкової системи умовою реформи місцевого самоврядування в Україні, основний акцент варто зробити саме на питанні концеп-

туалізації її розвитку в напрямі забезпечення спроможності місцевого самоврядування. Ці кроки допоможуть створити стабільну та прозору податкову систему, яка сприятиме відновленню економіки та залученню інвестицій у післявоєнний період.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Досліджено особливості формування податкової системи України в умовах економічної нестабільності, що виникла внаслідок зовнішніх та внутрішніх викликів, таких як військовий стан. Дослідження виявило необхідність адаптації податкового механізму до нових умов, щоб забезпечити економічну стабільність та відновлення підприємницької активності. Сформовано перелік ключових чинників, що впливають на результативність податкової політики України під час кризи. Зокрема, було визначено важливість гармонізації податкового законодавства з європейськими стандартами, підтримки малого бізнесу через спрощені форми оподаткування та розвиток електронного адміністрування для зниження корупційних ризиків.

Оцінено вплив податкових реформ на підприємницьку діяльність в умовах війни та з'ясовано, що введення податкових пільг, тимчасових канікул та спрощених процедур подачі звітності суттєво сприяли стабілізації малого та середнього бізнесу, а також збереженню робочих місць у критичних секторах економіки. Розроблено рекомендації щодо подальшого розвитку податкової системи України у післявоєнний період і запропоновано впровадження прогресивного оподаткування, підтримку інноваційних секторів економіки через податкові преференції, а також підвищення прозорості та стабільності податкового законодавства для покращення інвестиційного клімату.

Література:

1. Андрієнко К., Артюх О. Проблемні аспекти сучасної податкової системи України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. Vol. 2. № 4. С. 1—10. doi:10.46299/j.isjmef.20230204.01.
2. Вінокуров Ярослав. Треба фінансувати війну. Які податки зростуть. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/07/18/716819/> (дата звернення: 12.09.2024).
3. Волощук М.Г., Матьола І.І., Карабін Т.О., Білаш О.В. Становлення та розвиток податкової системи України: монографія. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 172 с.

Таблиця 2. Оцінка перспектив покращення та стабілізації податкової системи України у повоєнний період

Перспектива розвитку	Загальна характеристика	Вплив на економіку країни	Формування інвестиційної привабливості країни	Складові покращення бізнес-клімату
Зниження податкового навантаження	Зменшення ставок податків для бізнесу	Стимулювання підприємницької активності та зростання економіки	Підвищення інтересу інвесторів до національної економіки	Спрощення процедур оподаткування, зниження витрат на адміністрування
Діджиталізація податкових процесів	Впровадження електронних сервісів для адміністрування податків	Підвищення ефективності збору податків і прозорості	Інвестори матимуть більшу впевненість у прозорості та стабільності системи	Зменшення корупційних ризиків, покращення відносин з бізнесом
Реформування податкового законодавства	Стабілізація законодавчої бази та зменшення частоти змін	Створення сприятливого правового поля для бізнесу	Інвестори будуть зацікавлені у стабільному регуляторному середовищі	Прозорі та передбачувані податкові умови для бізнесу
Податкові пільги для інвесторів	Надання податкових пільг для стратегічних інвесторів	Залучення іноземних інвестицій та підвищення капіталовкладень у країну	Інвестори отримають додаткові стимули для інвестування	Полегшення старту нових проєктів, зниження ризиків для бізнесу
Підтримка малого та середнього бізнесу	Введення пільг та спрощених умов для МСБ	Підвищення рівня зайнятості та зростання ВВП	Інвестиції у МСБ підвищать стійкість економіки	Створення нових робочих місць, зростання підприємницької активності

Джерело: розроблено автором.

4. Десятнюк О.М., Фільо М.М. Домінанти мінімізації податкових втрат: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 262 с.

5. Добрунік Т. Спрощена система оподаткування: фінансова значимість та пріоритети розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-10>.

6. Доходи державного бюджету України в 2021-2023 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2023/> (дата звернення: 15.09.2024).

7. Іванишина О. С., Прокопенко І. А., Панура Ю. В. Удосконалення податкової системи як фактор підвищення фінансової безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. — URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8775> (дата звернення: 15.09.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.75.

8. Крюкова І., Андрющенко І., Руденко С. Сучасні виклики і завдання для податкової системи України у контексті сталого розвитку. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № (19). С. 158—165. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.19>.

9. Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Мосолова Ю. О. Спрощена система оподаткування як мікроекономічний фінансовий регулятор. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 228—234. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-228-234>.

10. Ляхова О. О., Садовий Д. Ю. Проблематика розвитку системи оподаткування суб'єктів бізнесу в Україні. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. 2023. С. 195—

196. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/52183/2/zbirn2023.pdf#page=196> (дата звернення: 15.09.2024).

11. Мальована Д. О., Старкова Ю. О., Шашко М. Д. Сучасна система податків України та її основні недоліки. Юридичний науковий електронний журнал, 2021. № 11. С. 469—472. DOI: doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/120.

12. Національна стратегія доходів до 2030 року. Міністерство фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf. (дата звернення: 15.09.2024).

13. Петрашевська А., Колонтай С., Смірнова К., Більчинський М. Сучасні види системи оподаткування, їх переваги та недоліки. Підприємництво та інновації. 2024. № (30). С. 21—26. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/30.3>.

14. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 15.09.2024).

15. Скорик М. О., Брухаль В. Р. Податкове стимулювання бізнесу в умовах воєнного стану. Молодий вчений. 2023. № 4 (116). С. 173—177. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-34>.

16. Скрипник С.В., Боярова О.А., Дем'янишина О.А. Очікування бізнесу від нової системи оподаткування. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 13—18. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2022/4.pdf. (дата звернення: 15.09.2024). DOI: [10.32702/2306-6806.2022.1.13](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.13).

17. Смирна К. Основні проблеми системи оподаткування України. Економіка та суспільство. 2024. № (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-132>.

18. Paientko Tetiana, Oparin Valeriy. Reducing the Tax Burden in Ukraine: Changing Priorities. Journal of Management and Business Administration. Central Europe, Sciendo. 2020. Vol. 28 (3). P. 98—126. DOI: <https://doi.org/10.7206/cemj.2658-0845.28>.

References:

1. Andriienko, K., Artiukh, O. (2023), "Problematic aspects of the modern tax system of Ukraine", International Science Journal of Management, Economics & Finance, vol. 2, no. 4, pp. 01—10. doi:10.46299/j.isjmf.20230204.01.

2. Vinokurov Yaroslav (2024), "We need to finance the war. What taxes will increase". URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/07/18/716819/> (Accessed 12 Sep 2024).

3. Voloshchuk, M.H., Matola, I.I., Karabin, T.O., Bilash O.V. (2021), "Formation and development of the tax system of Ukraine", Uzhhorod: Vydavnytstvo Oleksandry Harkushi.

4. Desyatnyuk, O.M., Filho, M.M. (2015), "Dominants of tax loss minimization: monograph". Ternopil: TNEU, 262 p.

5. Dobrunik, T. (2024), "Simplified taxation system: fiscal significance and development priorities", Economy and Society, (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-10>.

6. State budget revenues of Ukraine in 2021—2023. (2024). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2023/> (Accessed 15 Sep 2024).

7. Ivanyshyna, O., Prokopenko, I. and Panura, J. (2021), "Improving the tax system as a factor in improving the economic and financial security of the state", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 4, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8775> (Accessed 15 Sep 2024). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.4.75](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.75)

8. Kryukova, I., Andriushchenko, I., & Rudenko, S. (2024), "The modern challenges and tasks for the tax system of Ukraine in the context of sustainable development", Taurida Scientific Herald. Series: Economics, (19), pp. 158—165. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.19>.

9. Liakhova, O. O. & Sadovyi, D. Yu. (2023), "Problems of development of the system of taxation of business entities in Ukraine", Suchasni tendentsii rozvytku finansovykh ta innovatsiino-investytsiynykh protsesiv v Ukraini: Materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, pp. 195—196. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/52183/2/zbirn2023.pdf#page=196>. (Accessed 15 Sep 2024).

10. Loboda, N. O., Chabaniuk, O. M., & Mosolova, Yu. O. (2021), "Simplified taxation system as a microeconomic fiscal regulator", Biznes Inform, vol. 4, pp. 228—234. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-228-234>.

11. Malovana, D. O., Starkova, Yu. O. & Shashko, M. D. (2021), "The modern tax system of Ukraine and its main disadvantages", Yurydychni naukovy elektronnyi zhurnal, № 11. pp. 469—472. DOI: doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/120.

12. National Revenue Strategy until 2030. "Ministerstvo finansiv Ukrainy". Available at: https://www.mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf. (Accessed 15 Sep 2024).

13. Petrashevska, A., Kolontai, S., Smirnova, K., & Bilchynskyi, M. (2024), "Modern types of the taxation system, their advantages and disadvantages", Entrepreneurship and Innovation, (30), pp. 21—26. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/30.3>.

14. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/2755-17> (Accessed 15 Sep 2024).

15. Skoryk, M. O., & Brukhal, V. R. (2023), "Tax incentives for business under martial law", Molodyi vchenyi, vol. 4 (116), pp. 173—177. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-34>.

16. Skrypyuk, S.V., Boyarova, O.A., Demyanyshina, O.A. (2022), "Expectations of business from the new taxation system", Economy and the State, vol. 1, pp. 13—18. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2022/4.pdf. (Accessed 15 Sep 2024). DOI: [10.32702/2306-6806.2022.1.13](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.13).

17. Smyrna, K. (2024), "The main problems of the Ukrainian taxation system", Economy and Society, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-132>.

18. Paientko, Tetiana, Oparin, Valeriy (2020), "Reducing the Tax Burden in Ukraine: Changing Priorities", Journal of Management and Business Administration. Central Europe, Sciendo, vol. 28 (3), pp. 98—126. DOI: <https://doi.org/10.7206/cemj.2658-0845.28>.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2024 р.